

Bo Laursen og N. Leila Trapp

Massemedier som forum for politisk debat. Mangfoldighed i danske avisers dækning af det første politiske folkemøde på Bornholm

Ifølge normative teorier om politisk offentlighed og demokrati bør der i deliberative demokratier som det danske foregå en bred offentlig debat, inden politikere træffer beslutninger. Debatten, der i dagens Danmark hovedsagelig foregår i massemedierne, skal blandt andet sikre, at alle synspunkter og argumenter vendes, og at befolkningen har indflydelse på og dermed ejerskab til beslutningerne. For at belyse hvorvidt medierne bidrager til, at debatten er mangfoldig, undersøgte vi, hvilke aktørgruppers synspunkter der blev gengivet i de store danske avisers dækning af en nutidig politisk begivenhed, nemlig det politiske folkemøde på Bornholm i 2011. Vi fandt, at dækningen var stærkt domineret af politikersynspunkter, og at almindelige borgeres synspunkter spillede en meget lille rolle.

Politisk debat har altid eksisteret, men rammerne for den er under stadig forandring. Mens den politiske debat i Danmark for 50-100 år siden navnlig foregik i politiske partier og forsamlingshuse, foregår den i dag i langt højere grad i nyhedsmedierne. Det er i medierne, vi stifter bekendtskab med politik (fx Waldahl, 1999) og mest effektivt formidler vore synspunkter, når vi ønsker, at andre skal kende dem. Ud over at være samfundets vigtigste forum for politisk debat er medierne også et væsentligt bindeled mellem politikerne og resten af befolkningen, idet de er med til at sikre, at politikerne ved, hvad der optager folk uden for den politiske osteklokke (Hjarvard, 2011). Medialiseringen af den politiske debat har medført en stigende forskningsmæssig interesse for, hvordan nyhedsmedierne forvalter deres rolle som samfundets brede forum for diskussion af politiske dagsordener og løsninger på samfundsmæssige problemer (Cook, 1998; Strömbäck, 2008; Waldahl, 1999).

I denne artikel analyserer vi mediedækningen af en politisk begivenhed, der netop satte fokus på mangfoldighed og debat i et demokratisk samfund, nemlig det fire dage lange politiske folkemøde på Bornholm i juni 2011, der blev besøgt af 10.000 mennesker (www.brik.dk/folkemødet).

Det siger sig selv, at det overvældende flertal af danskere ikke havde mulighed for at være til stede på Folkemødet og med egne ører og øjne opleve

mangfoldigheden, som den udfoldede sig i mødets mange begivenheder. Disse danskere var henvist til mediernes gengivelse af mødet. I denne artikel tager vi den almindelige avislæseres perspektiv og undersøger, om avisernes dækning afspejlede Folkemødets politiske mangfoldighed.

I artiklens teoretiske ramme tematiserer vi debat, politisk offentlighed og mediernes rolle i demokratiske samfund. Vi beskriver dansk demokrati som en samfundsmodel, der er karakteriseret ved en bred debat af samfundsmæssige anliggender og borgernes indflydelse på de politiske processer. Dernæst diskuterer vi mediernes rolle i et deliberativt demokrati som det danske. I henhold til offentlighedsteorien og det deliberative demokratis idealer bør der foregå en mangfoldig politisk debat, inden de folkevalgte træffer deres beslutninger. Medierne er det naturlige forum for denne debat. Selvom der debatteres livligt i danske medier, er spørgsmålet imidlertid, om danske medier faciliterer en debat, der lever op til det deliberative demokratis mangfoldighedsideal. Som led i diskussionen af mediernes samfundsmæssige rolle præciserer vi mangfoldighedsbegrebet og præsenterer tidligere danske undersøgelser af mangfoldighed i danske mediers dækning af politik.

Artiklens empiriske bidrag er en analyse af de 115 artikler, der udsprang af Folkemødet, og som blev bragt i landsdækkende danske aviser over en firedages periode under og umiddelbart efter Folkemødet. Gennem analysen søger vi svar på følgende spørgsmål: I hvor høj grad afspejlede avisernes dækning af den politiske debat på Folkemødet idealet om mangfoldighed? Svaret finder vi ved at undersøge, *hvilke aktørers synspunkter der blev gengivet i avisernes spalter i løbet af den pågældende firedages periode.*

Demokrati, offentlighed og massemedier

Det danske repræsentative demokrati indskrives i en republikansk demokratitradition, der adskiller sig fra den liberale ved at betone fællesskabets interesser stærkere end individets (Christians et al., 2009), og har desuden et stærkt deliberativt islæt (Andersen, 1999; Hjarvard, 1995; Loftager, 2004, 2007; Lund og Horst, 1999). Fælleskabsorienterede og deliberative demokratier er karakteriseret ved, at der lægges stor vægt på borgernes deltagelse i samfundets politiske processer, herunder navnlig i den politiske debat der bidrager til fastlæggelsen af samfundsmæssige mål og løsninger (Bohman, 1996; Christians et al., 2009; Strömbäck, 2005). I demokratier af denne type anses det i almindelighed for uacceptabelt og illegitimt, at de folkevalgte træffer beslutninger, uden at borgerne i bred forstand har debatteret grundlaget for beslutningerne (Loftager, 1999, 2004; Lund og Horst, 1999). Det er således ikke tilstrækkeligt, at politiske beslutninger træffes i henhold til grundlovens formelle regler.

Det fremherskende ideal er, at demokratiske beslutninger træffes på baggrund af ”en bred diskussion, hvor mange synspunkter har haft mulighed for at blive prøvet” (Christiansen og Nørgaard, 2006: 11). Grundidéen er, at alle sten skal vendes, inden beslutningerne træffes, og at det er de bedste – og ikke nødvendigvis magthavernes – argumenter, der vinder.

Samfundsdebatten foregår i den politiske offentlighed – et begreb der er tæt forbundet med forestillingen om det deliberative demokrati. Ved politisk offentlighed forstås de offentligt tilgængelige kommunikative rum, der udgør rammen for borgeres og andre samfundsaktørers debatter om samfundsmæssige anliggender. Habermas karakteriserer den politiske offentlighed som et kommunikationsnetværk, hvor aktører udveksler information og synspunkter, og hvor kommunikationsstrømme samler sig i bundter af tematisk ordnede offentlige meninger (Habermas, 1996). I en velfungerende politisk offentlighed mødes borgere og politikere – fysisk eller virtuelt – for at udveksle synspunkter om samfundsmæssige spørgsmål uden frygt for statslig eller anden indgriben og censur. Grundidéen er, at der i offentligheden sker en udveksling af meninger mellem den brede befolkning og den politiske elite, så magthaverne ikke træffer deres beslutninger i et magtens vakuum (Andersen, 1999).

Det er i offentlighedens kommunikationsrum, at problemer afdækkes, tematiseres og debatteres, og det er her, der opstår meninger og løsningsmuligheder, som kan danne udgangspunkt for senere og mere formaliserede politiske beslutningsprocesser. De meninger og ræsonnementer, der opstår og drøftes i offentligheden, udgør grundlaget for de folkevalgtes politiske beslutninger og forlener sidstnævnte med en legitimitet, der er helt afgørende i et velfungerende deliberativt demokrati (Cohen, 1997). Hjarvard går så langt som til at sige, at enhver politisk handling i demokratier af denne type fordrer et ”offentligt samtykke” til de folkevalgtes beslutninger (1999: 159).

I vore dages vestlige demokratier er den politiske offentlighed hovedsageligt forankret i massemedierne (Habermas, 1996; McNair, 2011), der dermed kommer til at spille en central rolle i forhold til samfundets politiske processer. I et offentlighedsteoretisk perspektiv hører det således til mediernes fremmeste opgaver at facilitere den offentlige debat og meningsdannelse (Christians et al., 2009; Hjarvard, 1999; Larsen, 2006; Loftager, 2004; McNair, 2011). Faciliteringsbegrebet inviterer naturligvis til fortolkning. For Christians et al. (2009) består facilitering i at fremme dialog mellem mediebrugere gennem kommunikation, der engagerer dem, og som de tager aktivt del i. Facilitering i en mere minimalistisk forstand kunne bestå i blot at stille medieplads til rådighed for de aktører, der måtte ønske at udtrykke sig. Fortalere for den amerikanske anti-elitære og samfundskritiske journalistiske bevægelse *public journalism* fortolker

facilitering i en mere aktivistisk retning. Rosen (1999) argumenterer således for, at medierne ikke blot bør stille sig til rådighed, men aktivt søge at inddrage især civilsamfundet i den offentlige debat.

Facilitatorrollen er således uhyre rummelig og udfyldes på forskellige måder, afhængig af hvilket samfund medierne er en del af (Christians et al., 2009). I demokratier som det danske, hvor idealet er, at befolkningen skal have mulighed for at påvirke de politiske beslutninger, bør medierne som minimum medvirke til, at der foregår en mangfoldig og fair samfundsdebat (Loftager, 2004, 2007). Mindst to aspekter er vigtige i denne sammenhæng, nemlig hvad der debatteres, og hvem der debatterer. I praksis er de to aspekter naturligvis tæt sammenvævet, for forskellige aktører sætter forskellige spørgsmål på dagsordenen og vinkler samme spørgsmål på forskellige måder (Dimitrova og Strömbäck, 2012). I lyset af vort forskningsspørgsmål koncentrerer vi os i det følgende om, hvilke stemmer der kommer til orde i medierne.

Individens samfundsmæssige position og roller har stor indflydelse på deres opfattelse af samfundet (Gans, 2011). Da den brede samfundsmæssige debat i vore dage desuden i alt væsentligt er medieret, ligger der stor magt i at styre adgangen til ”kanalen” (Waldahl, 1999). Hvis medierne udvælger deres kilder og gengiver aktørsynspunkter på et snævert grundlag, går det ud over viften af temaer og vinkler i debatten, og kvaliteten af det offentlige ræsonnement forringes. Hvis man ønsker, at en bred vifte af samfundsaktører får mulighed for at sætte et aftryk på samfundets politiske processer, skal aktørerne kunne komme til orde. Aktørers indflydelse på opinionsdannelsen afhænger blandt andet af, om, og i givet fald hvor meget, deres stemmer høres, samt af hvilke øvrige stemmer der kommer til orde. I princippet bør medierne derfor som minimum sikre lige adgang for alle stemmer, synspunkter og udtryksformer i overensstemmelse med idealet om en rummelig og dynamisk dialog mellem forskellige samfundsinteresser og -aktører (Christians et al., 2009; Hjarvard, 1995; Loftager, 1999; Lund, 2002). Vor definition af mangfoldighed er identisk med Horns definition. Hun antager, at ”des mere ligeligt de forskellige aktørtyper optræder i medierne, des højere er graden af mangfoldighed” (2002: 75). Et beslægtet begreb, som også er relevant i denne sammenhæng, er inklusivitet. Dette begreb forstår vi på samme måde som Pedersen og Horst (2000), nemlig som en stabil stor spredning i antallet af subjektpositioner, således at ingen aktørgruppe dominerer mediebilledet.

Tidligere undersøgelser af kildemangfoldighed i danske medier
De få studier, der belyser danske nyhedsmediers kildeanvendelse, er relativt gamle og har ikke nødvendigvis mangfoldigheden i mediernes kildeanvendelse

som deres centrale fokus. Tre studier har imidlertid umiddelbar relevans for vores undersøgelse. De to første (Horn, 2002; Pedersen og Horst, 2000) belyser historiske ændringer i det journalistiske arbejde, og det tredje (Lund, 2002) har fokus på det journalistiske arbejde i 1999. Selvom vores undersøgelse fokuserer på journalistiske praksisser i 2011 og ikke på historiske udviklinger, vil vi sammenholde vore resultater med de tre nævnte undersøgelser med henblik på at fastslå, om der kan spores ændringer i kildemangfoldigheden gennem den tiårige periode, der adskiller vores undersøgelse fra de tre pågældende undersøgelser.

Pedersen og Horst (2000) satte fokus på den politiske nyhedsformidlings selvstændiggørelse fra politik i perioden 1958-1998 og undersøgte, i hvilket omfang "den politiske nyhed går fra at være underlagt de politiske institutioners mødekalendar og dagsorden til at være et resultat af selvstændige nyhedskriterier og en konkurrence mellem mange aktører om at sætte den politiske dagsorden" (2000: 147). Som led i undersøgelsen beskæftigede de to forfattere sig blandt andet med, hvem der kom til orde i nyhedsformidlingen. Undersøgelsen baserede sig på alle artikler udgivet i en bestemt uge (1.-7. februar) i fire centrale, landsdækkende aviser fra 1958, 1978 og 1998. Forfatterne begrænsede deres data til artikler med eksplicit indenrigspolitisk indhold og gennemførte herefter en indholdsanalyse for at fastslå, hvilke aktører der fik tildelt en taleposition. Aktørerne inddeltes i fem "subjektpositioner": politikere, embedsmænd, organisationer mv., eksperter mv. og borgere. Analysen viste, at "aviserne er blevet mere fokuseret på eksplicit politiske aktører" (2000: 157), navnlig regeringsmedlemmer og folketingsmedlemmer, som var væsentligt mere eksponeret i 1998 end i 1958. Den andel af artikler, der benyttede politikere som kilder, blev således næsten fordoblet mellem 1958 og 1998 (fra 10 til 18 pct.) (2000: 158). På trods af den konstaterede dramatiske stigning i centrale politikeres medieeksponering konkluderede forfatterne, at aviserne gennem hele den undersøgte periode generelt var "*inklusive* og *ikke eksklusive* i spørgsmålet om hvem der taler" (2000: 161), idet der var en stabil stor spredning i antallet af subjektpositioner, og ingen aktørgruppe dominerede i avisernes nyhedsformidling. Så mens politikernes eksponering i den undersøgte periode øgedes kraftigt, så viste undersøgelsen kun ubetydelige ændringer i den spalteplads, der tildeltes andre aktørgrupper. I artiklerne fra 1998 var politikere den mest eksponerede aktørgruppe (regeringsmedlemmers synspunkter blev refereret i 18 pct. af artiklerne i 1998), fulgt af (statslige) embedsmænd og eksperter (henholdsvis 17 pct. og 15 pct.), almindelige borgere (12 pct.) og endelig organisationer (ca. 6 pct.).

Også Horn (2002) undersøgte mangfoldighed i landsdækkende aviser ved at analysere artikler udgivet i en tilfældig uge, nemlig den første uge i marts 1967 og 2001. Horn opstillede en teoretisk ramme for sin undersøgelse, der minder meget om vores, idet hun satte fokus på pluralisme i nyhedsformidling og sammenholdt dette med demokratiske idealer. Horn analyserede artikler publiceret i syv forskellige aviser og tog udgangspunkt i en kompleks definition af mangfoldighed, hvoraf kun en enkelt af hendes seks dimensioner af mangfoldighed har direkte relevans for vores undersøgelse, nemlig den hun betegner ”ekstern mangfoldighed”. Horn opererede med otte kildetyper: civile (også kaldet ”almindelige borgere”), græsrodder, erhvervsledere, embedsmænd, interesseorganisationer, politikere, eksperter og medieorganisationer. Som grundlag for sin vurdering af mangfoldighed i politisk nyhedsdækning antog Horn som tidligere nævnt endvidere, at “des mere ligelig fordelingen af de forskellige typer er, des højere er graden af mangfoldighed” (2002: 75). Horn fandt, at avisernes brug af græsrodder, erhvervsledere, interesseorganisationer, politikere og medieorganisationer som kilder i store træk var identisk i de to undersøgte år. Derimod sås en øget brug af almindelige borgere, embedsmænd og eksperter. Mens 12 pct. af artiklerne fra 1967 benyttede civile som kilder, så var det tilsvarende tal for 2001 således 19 pct. Brugen af embedsmænds- og ekspertkilder ændrede sig fra henholdsvis 23 pct. til 50 pct. og fra 8 pct. til 21 pct. i de to år. Det er ligeledes bemærkelsesværdigt, at avisernes brug af civile som kilder steg fra 12 pct. til 19 pct. Også Horns resultater vedrørende den relative brug af forskellige kildetyper i 2001 er relevante for vores undersøgelse, fordi dette er et aspekt af vort mangfoldighedsbegreb. I artiklerne fra dette år toppede embedsmænd listen (50 pct.) efterfulgt af politikere (38 pct.), eksperter (21 pct.), civile (19 pct.), erhvervsledere (15 pct.), interesseorganisationer (12 pct.) og medieorganisationer (3 pct.) (2002: 75).

Endelig analyserede Lund (2002) nyhedsdækningen i en tilfældig uge (november 1999). Undersøgelsen baserede sig imidlertid på et bredt empirisk materiale, der omfattede både aviser, radio og tv. Lund gennemførte kvantitative og kvalitative analyser af et stort antal mediepraksisser for at belyse, hvordan disse potentielt influerer på mediernes muligheder for at fastlægge den politiske dagsorden. Kildebrug var således blot ét af mange aspekter af Lunds undersøgelse. Lund opererede med en opdeling af kilder i tre overordnede typer: journalistiske aktører, partipolitiske aktører og andre aktører. Kategorien ”andre aktører” underopdeltes i kategorierne eksperter, embedsmænd, interesseorganisationer og almindelige mennesker (”enkeltpersoner uden autoritativ kildestatus”) (2002: 117). Trods det anderledes undersøgelsesdesign er flere af Lunds resultater interessante for vores undersøgelse. For det første viste Lunds

undersøgelse, at landspolitikere var de flittigst benyttede kilder i dækningen af det landspolitiske stof. I stedet for at sammenligne denne aktørgruppes medieeksponering med andre aktørgruppers eksponering fokuserede Lund imidlertid på det forhold, at medlemmer af regeringspartierne citeredes tre gange så ofte som den samlede opposition (2002: 118). Dette så Lund som et tegn på, at der eksisterer en institutionaliseret norm blandt journalister, der indebærer, at journalister søger autoritative svar på politiske spørgsmål (2002: 118). Andre kildetyper optrådte i næsten samme omfang i nyhedsdækningen som politikerne, nemlig såkaldt "uvildige eksperter" (fx forskere, analysebureauer og medlemmer af råd og nævn), interesseorganisationer og almindelige mennesker. Disse forskellige aktørgrupper optrådte i henholdsvis 21 pct., 19 pct. og 17 pct. af de analyserede landspolitiske radio- og tv-indslag og artikler (2002: 115-117). Herefter fulgte embedsmænd med 7 pct.

Metode og empiri

Som tidligere nævnt analyserer vi i denne artikel mediedækningen af en udvalgt dansk politisk begivenhed, der havde som eksplicit mål at fremme debat og dialog mellem en bred vifte af samfundsaktører. I modsætning til de tre tidligere undersøgelser (Horn, 2002; Pedersen og Horst, 2000; Lund, 2002) – der alle analyserede mediedækningen af tilfældigt udvalgte politiske begivenheder ud fra et ønske om at sikre repræsentativitet – er vort formål således at analysere mediedækningen af én specifikt udvalgt og unik begivenhed. Vores undersøgelse er derfor ikke et traditionelt casestudy men et kritisk casestudy, idet den analyserer en unik kontekst, der er velegnet til at teste teori (Yin, 2009).

En række omstændigheder i forbindelse med Folkemødet understøtter dets egnethed som kritisk casestudy, navnlig mødets formål og aktiviteter, de deltagende samfundsaktører og mediernes rolle. Af Folkemødets hjemmeside¹ fremgår det, at mødets formål var at "styrke demokratiet og dialogen i Danmark ... ved at skabe en ny ramme om møder mellem beslutningstagerne i erhvervslivet, interesseorganisationer og politikere fra Folketinget, EU, kommuner og regioner. Og ved at give borgerne mulighed for at møde beslutningstagerne ansigt til ansigt." Med afsæt i dansk demokratis tradition for dialog mellem Folketingets partier og en lang række andre samfundsaktører ønskede arrangørerne endvidere "at skabe levende og åbne rammer for udvikling af – og inspiration til politik-dannelsen [og] at fremme folkets indflydelse på og forståelse af samfundets rammer".

Folkemødets omdrejningspunkt var de events (taler, seminarer, workshops, debatter og lignende), hvor der diskuteredes samfundsspørgsmål. Folkemødets

events var gratis, åbne for alle og kunne afholdes af "alle lovlige danske partier, organisationer, foreninger, virksomheder mm. samt private".

Af Folkemødets hjemmeside fremgår det desuden, at de godt 250 events i 2011 var arrangeret af ti forskellige typer organisationer: erhvervsorganisationer, faglige organisationer, interesseorganisationer, nyhedsmedier, politiske organisationer, politiske partier, stat/kommune, virksomheder, øvrige partier opstillingsberettiget til folketingsvalg og "andre organisationer". På disse events blev der diskuteret temaer inden for 31 overordnede samfundsrelevante emnekategorier, blandt andre uddannelse, transport, demokrati, sundhed, ligestilling, klima og beskæftigelse.

Endelige spillede medierne to centrale roller på Folkemødet. For det første satte flere events fokus på mediernes rolle i demokratiet. På disse events diskuteredes blandt andet samspillet mellem politikere, journalister og lobbyister. For det andet var mediebevågenheden stor, idet mange journalister ("et talstærkt presseopbud") var til stede og "videreformidlede det hele til læsere, lyttere og seere i resten af landet".

Med afsæt i ovenstående unikke omstændigheder omkring Folkemødet formulerer vi følgende hypotese: *Hvis nyhedsmedierne lægger vægt på at sikre mangfoldighed i deres dækning af politiske begivenheder og ser sig selv i rollen som facilitator af en bred debat i overensstemmelse med deliberative demokratiske idealer, vil dette komme til udtryk ved gengivelse af en bred vifte af aktørsynspunkter i deres dækning af den politiske debat på Folkemødet.*

For at belyse hvorvidt danske medier levede op til dette mangfoldighedsideal, har vi gennemført en række indholdsanalyser på et relevant udvalg af dagbladsartikler med et politisk indhold, der udsprang af Folkemødet. Vort mål var at afdække, hvilke samfundsaktørers synspunkter der blev gengivet i det pågældende artikeludvalg. Vi valgte indholdsanalyse som metode, fordi den er kendt som et nyttigt værktøj til at afdække mønstre i dokumenter (Stemler, 2001).

Vore data omfatter alle de artikler om Folkemødet, der blev offentliggjort i landsdækkende dagblade i løbet af en fire-dages periode, begyndende med det fire dage lange Folkemødes anden dag og sluttende med dagen efter Folkemødets afslutning (16.-19. juni 2011).² Vi udelod den 15. juni, fordi de landsdækkende dagblade (stort set) ikke bragte artikler om Folkemødet før den følgende dag (16. juni). Datamaterialet omfattede 115 artikler, der fordelte sig således på de fire dage: den 16. juni: 38 artikler, den 17. juni: 40 artikler, den 18. juni: 25 artikler, og den 19. juni: 12 artikler. Datamaterialet er resultatet af søgninger i Infomedias artikeldatabase med anvendelse af de to separate søgeord "Folkemøde" og "Bornholm".

Vort teoretiske udgangspunkt var styrende for vort valg af data. For det første henvender landsdækkende dagblade sig til danskere i bredeste forstand og ikke til særlige udsnit heraf. Dermed når debatter og informationer formidlet via denne medietype ud til langt flere danskere, end det er tilfældet for mere ”smalle” udgivelser, der henvender sig til fx et geografisk, fagligt eller interesse-mæssigt afgrænset befolkningsudsnit. Alene af denne årsag må denne medietype antages at have en større påvirkningskraft end andre trykte medier. For det andet har de store dagblade generelt en stor indflydelse på dagsordenen i den politiske debat samlet set, dvs. også i andre massemedier (Binderkrantz og Green-Pedersen, 2009). Med hensyn til valg af medietype er vi opmærksomme på, at en inddragelse af andre medietyper, som fx internet, radio og tv kunne have bidraget betydeligt til generaliserbarheden af resultaterne, men af praktiske årsager valgte vi at fokusere på landsdækkende dagblade.

Dataanalysen bestod af tre på hinanden følgende indholdsanalyser, hvor vi benyttede kodningskategorier i den rækkefølge, der er beskrevet i det følgende.

Indholdsanalyse 1

Alle artikler inddeltes i to kategorier:

- (1) Artikler med reference til politik.
- (2) Artikler uden reference til politik.

Hovedformålet med denne første indholdsanalyse var at identificere og frasortere de artikler, som udelukkende handlede om selve Folkemødet, dvs. artikler som eksempelvis rapporterede om, hvem der var til stede på mødet, hvem der arrangerede det, og hvor populært ølteltet havde været (kategori 2: artikler uden reference til politik). Alle øvrige artikler (kategori 1: artikler med reference til politik) tematiserede den politiske proces, politikere eller politiske emner.

Indholdsanalyse 2

Alle artikler med reference til politik (jf. indholdsanalyse 1) inddeltes i to kategorier:

- (1) artikler med egentligt politisk indhold
- (2) artikler uden egentligt politisk indhold

I dette analysetrin frasorterede vi det store antal artikler, der havde fokus på fx meningsmålinger, politikeres moral og privatliv og partiinterne magtkampe, fordi vi udelukkende ønskede at analysere artikler, som afspejler vort teoretiske udgangspunkt. Som tidligere beskrevet er vort udgangspunkt, at den politiske offentlighed er det rum, hvor samfundsmæssige mål fastlægges, problemer rej-

ses og løsninger debatteres. Debatterne udkrystalliseres i et offentligt ræsonnement, der bidrager til at øge den demokratiske kvalitet og legitimitet af de folkevalgtes beslutninger. Vi vurderede, at artikler som de nævnte ikke har et egentligt politisk indhold og derfor ikke bidrager til det offentlige ræsonnement i ovennævnte forstand. Kriteriet for denne sortering er baseret på en tidligere anvendt skelnen:

Med [egentligt] politisk indhold menes artikler, hvor politik formidles med fokus på konsekvenser, forklaringer og løsninger af et bestemt politisk emne eller problem. Der er altså tale om politiske argumenter og en forklaring af [aktørernes] politik. Artikler uden [egentligt] politisk indhold vinkler derimod på det, man kan kalde ”spillet”, dvs. på det politiske styrkeforhold, politiske strategier og [aktørerne] som personer. Altså alt det, der ikke har specifikt politisk indhold (Lassen og Ishøy, 2006: 29).

Tilbage stod de artikler, der gengiver politiske synspunkter på samfundsmæssige spørgsmål (kategori 1: artikler med et egentligt politisk indhold).

Indholdsanalyse 3

I denne analyse blev alle artikler med et egentligt politisk indhold (jf. indholdsanalyse 2) kodet efter identiteten på den/de aktører(er), hvis politiske synspunkter var gengivet i artiklen. Hver artikel tildeltes således mindst én, men ofte flere koder. Følgende koder blev anvendt:

1. Toppolitikere (TOP POL): ministre, partiledere og politiske ordførere.
2. Andre politikere (POL): alle øvrige politikere, dvs. formænd for lokale partiafdelinger, menige folketingsmedlemmer, byrådsmedlemmer, borgmestre, politiske partiers næstformænd, formænd for politiske partiers ungdomsafdelinger, medlemmer af Europa Parlamentet, EU-kommissærer, tidligere partiformænd, tidligere ministre og udenlandske politikere.
3. Organisationer [ORG]: personer som fremstår som repræsentanter for en organisation eller virksomhed (undtagen politiske partier), fx Danske Erhvervsskoler, Danmarks Naturfredningsforening, *Politiken*, Dansk Journalistforbund, Landbrug og Fødevarer og Dansk Industri.
4. Journalister (JOUR): journalister der optræder i rollen som politisk kommentator.
5. Ekspertter (EKSPERT): personer hvis synspunkter gengives med henvisning til personernes status som eksperter inden for et givet område, fx forskere.

6. Almindelige borgere (ALM BORG): alle andre personer, dvs. personer, der ikke er politikere, hvis synspunkter ikke gengives pga. personernes tilknytning til en organisation, og som ikke er journalister eller eksperter.

For at få et indtryk af de forskellige aktørtypers gennemslagskraft registrerede vi som led i indholdsanalyse 3 desuden, hvor mange gange hver enkelt aktørkategori optrådte.

Med henblik på at sikre en ensartet og pålidelig kodningsproces indledte vi kodningsarbejdet med uafhængigt af hinanden at kode de 38 artikler udgivet den 16. juni. Dernæst sammenlignede vi vore resultater, drøftede forskelle i kodningspraksis og enedes om de endelige kodningsprincipper. Derefter kodede den ene af os artiklerne fra den 17. juni, og den anden artiklerne fra den 18. og 19. juni. I de få tvivlstilfælde drøftede vi vores kodning og enedes om den mest dækkende kode.

Resultater

Indholdsanalyse 1 viste, at 62 af de i alt 115 artikler indeholdt en reference til ét eller flere aspekter af dansk politik. De resterende 53 handlede om andre aspekter af Folkemødet, fx hvor mange deltagere der var, hvor mødet skulle afholdes det følgende år og lignende.

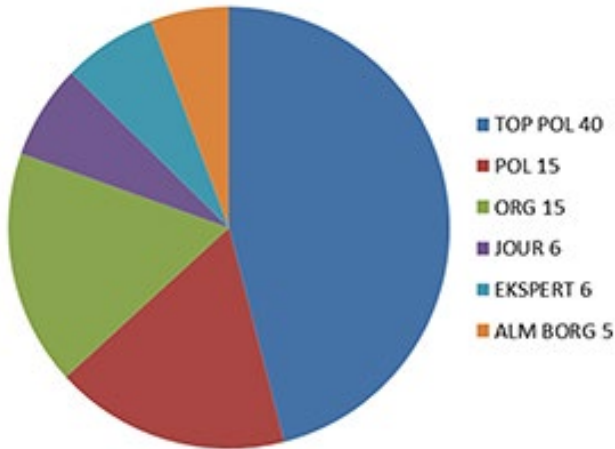
Indholdsanalyse 2 viste, at 53 af de 62 artikler havde et egentligt politisk indhold, mens de resterende ni artikler udelukkende beskæftigede sig med den politiske proces.

Resultaterne af den tredje og vigtigste analyse er gengivet i figur 1 og 2 (næste side). Figur 1 viser antallet af artikler, hvori de seks aktørkategoriers synspunkter blev gengivet. Naturligvis indeholdt en stor del af artiklerne mere end én aktørkategoris synspunkter, hvilket forklarer, at det samlede antal registreringer overstiger antallet af analyserede artikler. Af figuren fremgår det således, at 40 af de 53 analyserede artikler gengav én eller flere toppolitikeres synspunkter (TOP POL), 15 gengav andre politikeres synspunkter (POL), 15 gengav én eller flere organisationers synspunkter (ORG), seks gengav journalistsynspunkter (JOUR), seks gengav ekspertsynspunkter, mens fem artikler gengav almindelige borgeres synspunkter (ALM BORG).

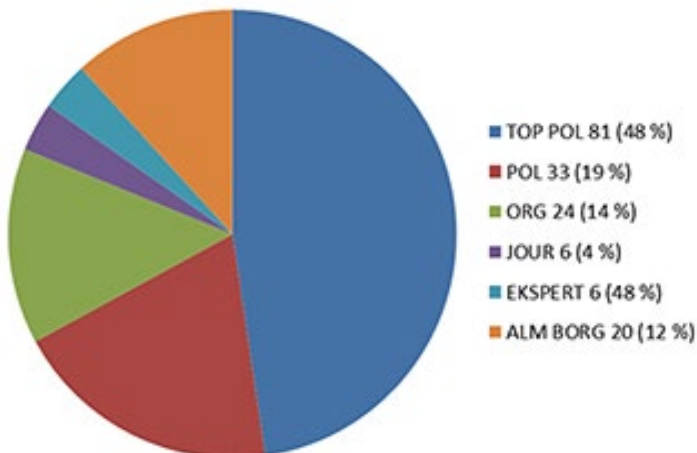
Figur 2 viser, hvor mange gange aktørkategoriernes synspunkter optrådte i de 53 analyserede dagbladsartikler: toppolitikersynspunkter blev gengivet 81 gange, politikersynspunkter 33 gange, organisationssynspunkter 24 gange, journalistsynspunkter seks gange, ekspertsynspunkter seks gange, og almindelige borgeres synspunkter 20 gange. Hvis man betragter alle politikere som én samlet aktørkategori, viser analysen, at politikersynspunkter formidledes i alt

114 gange i de 53 artikler. Da der i alt blev formidlet 170 synspunkter, svarer dette til, at 67 pct. af de gengivne synspunkter var politikersynspunkter.

Figur 1: Antal artikler hvori en aktørkategoris synspunkter var gengivet i datamaterialet. Opdelt efter aktørkategori

Figur 2: Antal gange en aktørgruppes synspunkter var gengivet i datamaterialet. Opdelt efter aktørkategori og med procentangivelse af aktørgruppernes relative eksponering i datamaterialet

Konklusion

Vi vil nu vurdere, i hvilken udstrækning vore resultater er udtryk for kilde-mangfoldighed og inklusivitet i landsdækkende avisers dækning af den politiske debat på Folkemødet. Vi vil ligeledes sammenholde resultaterne med de tre tidligere lignende undersøgelser med henblik på at fastslå, om vore resultater tyder på ændringer i den journalistiske praksis.

Samlet set viser vore resultater, at selvom et relativt stort antal aktørtypers synspunkter er repræsenteret i datamaterialet, og at avisernes dækning af Folkemødet derfor kan siges at opfylde det første kriterium for inklusivitet, så eksisterer der udtalte forskelle med hensyn til aktørkategoriernes eksponeringsgrad. På baggrund af denne meget ulige fordeling af "taletid" til de forskellige aktørkategorier (beskrevet i det følgende) konkluderer vi, at avisernes dækning af Folkemødet 2011 ikke var mangfoldig.

Vore resultater tyder på, at der eksisterer et tredelt eksponeringshierarki. Toppolitikere (TOP POL) er den ubestridte topscorer både for så vidt angår antallet af artikler, hvor en eller flere toppolitikeres synspunkter er gengivet (figur 1), men også for så vidt angår den andel, som toppolitikersynspunkter udgør af alle gengivne aktørsynspunkter (figur 2). Der findes med andre ord kun ganske få artikler uden en eller flere toppolitikeres synspunkter, og artiklerne gengiver typisk væsentligt flere toppolitikersynspunkter end synspunkter tilhørende andre aktørkategorier.

På andenpladsen i hierarkiet finder vi alle øvrige politikere (POL) og organisationer (ORG). Begge disse aktørkategoriers synspunkter fylder mindre end en tredjedel af toppolitikeres synspunkter i avisernes spalter. Selvom antallet af artikler, der gengiver organisationers og øvrige politikeres synspunkter, er på samme niveau (jf. figur 1), overstiger antallet af øvrige politikeres synspunkter antallet af organisationers synspunkter (jf. figur 2).

Lavest i eksponeringshierarkiet finder vi journalister (JOUR), eksperter (EKSPERT) og almindelige borgere (ALM BORG). For hver artikel der gengiver et synspunkt tilhørende en af disse aktørgrupper, er der syv artikler, der gengiver en toppolitikers synspunkt, og tre artikler der gengiver synspunkter tilhørende øvrige politikere og organisationer (figur 1). Inden for denne mindst eksponerede gruppe har journalister og eksperter nogenlunde samme eksponeringsgrad både med hensyn til antal af artikler, hvor deres synspunkter optræder (figur 1), og antal gange som deres synspunkter samlet set er gengivet (figur 2). Almindelige borgere udgør imidlertid en særlig gruppe, idet deres synspunkter blev gengivet oftere (12 pct.) end journalisters og eksperters synspunkter (4 pct. hver især).

Det er vanskeligt umiddelbart at sammenligne vore resultater med tidligere undersøgelser af mangfoldighed i politisk nyhedsdækning. Det skyldes først og fremmest, at de tre undersøgelser, vi har beskrevet ovenfor, og vor egen undersøgelse hver for sig er unikke, for så vidt angår blandt andet datamateriale, analysemetoder og definitioner af visse aktørkategorier. Vi mener dog, at der kan udledes nogle tendenser ved at sammenholde vore 2011-resultater med resultaterne af de tre tidligere beskrevne lignende undersøgelser, der baserer sig på data fra omkring årtusindskiftet. Mest iøjnefaldende er udviklingerne i politikeres og almindelige borgeres eksponering. Heldigvis er disse to aktørkategorier defineret nogenlunde ens i de fire studier, hvilket gør dem umiddelbart sammenlignelige.

For så vidt angår politikere, så fandt studierne fra årtusindskiftet, at denne aktørkategori ofte var den mest tilstedeværende aktørkategori i den politiske nyhedsdækning. Derfor er politikernes førsteplads i eksponeringshierarkiet i vores undersøgelse ikke overraskende. Vore resultater tyder imidlertid på, at politikeres dominans i medie billedet er tiltagende. Selvom Pedersen og Horst (2000) fandt, at centrale politikeres tilstedeværelse i medierne øgedes drastisk fra 1967 til 2001, så havde denne aktørgruppe ikke samme dominerende position i deres 2001-data, som den havde i vore 2011-data. De to forfattere fandt ligeledes, at politikere ikke havde en absolut topplacering, idet embedsmænds og eksperter synspunkter i deres materiale var nævnt i næsten samme grad som politikeres synspunkter (Pedersen og Horst, 2000). Desuden fandt Horn, at embedsmænd – og ikke politikere – var de oftest anvendte kilder i hendes 2001-data (henholdsvis 50 pct. og 38 pct.) (2002: 75). Da Lunds undersøgelse udelukkende er baseret på data fra 1999, fortæller hans undersøgelse os intet om udviklingen op til årtusindskiftet. Selvom Lund bemærker, at politikere klart var den mest benyttede kildetype i hans data, er det desuden desværre heller ikke muligt at udlede noget om, *hvor* centrale de var i medie billedet i forhold til andre kildetyper. Lund nøjes med at anføre, at politikere fra regeringspartierne var mere flittigt benyttet som kilder end oppositionspolitikere.

Vore resultater antyder endvidere, at også den relative eksponering af almindelige borgeres synspunkter har ændret sig. Mens politikere som nævnt synes at have fået yderligere opmærksomhed over de seneste 10-12 år, så tyder vore resultater desuden på, at almindelige borgeres synspunkter er på vej ud af landsdækkende avisers politiske nyhedsdækning. I modsætning til vore resultater fandt Pedersen og Horst, at borgere var stabilt inkluderet i pressen mellem 1958 og 1998, og at borgersynspunkter var gengivet i 12 pct. af de undersøgte avisartikler i 1998 (2000: 158). Selvom vort datagrundlag bestående af 115 artikler må betragtes som begrænset, er det bemærkelsesværdigt, at borgersyns-

punkter i 2011 kun er gengivet i 9,4 pct. af de artikler, der har et egentligt politisk indhold. Hvis vi sammenligner vore resultater med Horns, fremstår dette fald i almindelige borgeres relative medieeksponering endnu mere udtalt. Hendes undersøgelse af 2001-data viste således, at hele 19 pct. af artiklerne gengav borgersynspunkter. Heller ikke Lunds undersøgelse tyder på, at almindelige borgere kunne betragtes som underrepræsenterede i mediedækningen omkring årtusindskiftet. Lund fandt således, at borgersynspunkter var gengivet i 17 pct. af de analyserede 1999-data, hvilket var på niveau med den eksponering, der blev interesseorganisationer og uvildige eksperter til del i de samme data. Alle disse resultater står således i stærk kontrast til den eksponeringsgrad på 9,4 pct., som vi fandt for almindelige borgere i vore 2011-data.

Som det fremgår ovenfor, har vi fundet antydninger af en udvikling gennem de seneste 10-12 år i retning af, at politikere fylder relativt mere og borgere relativt mindre i den politiske nyhedsdækning. Selvom vi på grund af de fire undersøgelses forskellige design ikke kan drage knivskarpe konklusioner, finder vi tendensen bemærkelsesværdig.

Diskussion

I dette afsnit placerer vi vore resultater i artiklens teoretiske ramme og diskuterer de samfundsmæssige konsekvenser af den ringe mangfoldighed i mediernes dækning af politiske begivenheder. Afslutningsvis skitserer vi et par mulige forklaringer på, hvorfor mangfoldigheden ikke er større, end den er.

En demokratisk vinkel på mangfoldighed i mediedækningen

En samfundsaktørs placering og rolle i samfundet har betydning for aktørens samfundsmæssige horisont, interesser og synspunkter. I et demokrati som det danske, hvor vi hylder princippet om, at en bred vifte af synspunkter skal prøves, før de folkevalgte træffer beslutningerne, er det derfor et problem, at medierne i deres redigering og formidling af samfundsdebatten eksponerer visse typer samfundsaktører væsentligt mere end andre. Det er ingen tilfældighed, at der i forbindelse med organiserede politiske debatter som regel optræder en ordstyrer, der har til opgave at sørge for, at ingen deltager får væsentligt mere taletid end andre. Politiske debatter, der domineres massivt af en eller flere deltagere, anses generelt for ensidige og uacceptable.

I et offentlighedsteoretisk og deliberativt demokratisk perspektiv er en lav grad af stemmemangfoldighed i medierne problematisk af tre grunde. For det første er det udemokratisk. Inddragelse af en bred vifte af aktører og synspunkter i debatter om samfundsmæssige spørgsmål har en værdi i sig selv, blandt andet fordi en høj grad af inklusivitet kan medvirke til at forebygge konflikter

i samfundet (Strömbäck, 2005). For det andet forringer det kvaliteten af det offentlige ræsonnement. Jo færre synspunkter og løsningsforslag, der indgår i den brede samfundsdebat, des ringere er grundlaget for og dermed kvaliteten af de folkevalgtes beslutninger (Andersen, 1999; Loftager, 2007). For det tredje truer det de politiske beslutningers legitimitet. En bred deltagelse i samfundsdebatten er med til at legitimere de folkevalgtes beslutninger, idet: ”Den kommunikativt frembragte legitime magt i offentligheden kan påvirke det politiske system på den måde, at den overtager den pool af grunde, ud fra hvilke de administrative beslutninger må rationaliseres” (Habermas, 1992: 623, citeret i Loftager, 2007: 40). Manglende legitimitet kan føre til, at visse samfundsgrupper føler sig tilsidesat og derfor ikke føler ejerskab til væsentlige politiske beslutninger (Andersen, 1999).

Mulige forklaringer på den begrænsede mangfoldighed i mediedækningen

Politikersynspunkters dominans og borgersynspunkters ringe eksponering i medierne kan forklares dels ud fra medieinstitutionens redigeringsrutiner, dels ud fra forskelle i de to aktørgruppers ressourcer.

Forskning i politisk kommunikation har dokumenteret, at medieinstitutionen over tid har konstitueret sig med relativt homogene normer for det journalistiske arbejde (Cook, 1998; Hjarvard, 2011; Strömbäck, 2008; Waldahl, 1999). Det er derfor sandsynligt, at der eksisterer bevidste eller ubevidste normer for journalisters valg af kilder i deres dækning af politiske nyheder. Såvel Dimitrova og Strömbäck (2012) og Lund (2002) nævner da også, at journalister har en tendens til at anse visse kilder, herunder ledere af politiske partier, for at være mere autoritative og troværdige end andre og derfor benytte dem oftere end andre kildetyper. Vore resultater bekræfter denne tendens og antyder dermed, at nyhedsjournalistikkens rutiner ikke afspejler det deliberative demokratis idealer om mangfoldighed i den politiske debat. Når journalister ikke er optaget af at sikre en mangfoldighed af stemmer i deres dækning af netop Folkemødet på Bornholm, forekommer det som tidligere nævnt lidt sandsynligt, at dette hensyn optager dem i deres løbende rutinemæssige dækning af den politiske debat. Den massive eksponering af toppolitikeres synspunkter peger snarere i retning af, at medieinstitutionen er præget af og/eller fremmer en mere elitær demokratiforståelse. Journalister og deres redaktører synes at betragte politik som noget, politikere bør tage sig af, og som foregår på Christiansborg, hvor de landsdækkende dagblades politiske journalister da også har deres daglige gang (Hede og Møller, 2011).

Hvis vore resultater tolkes ud fra et ressourceperspektiv, antyder de, at ressourcestærke aktører har væsentlig bedre muligheder for at blive eksponeret

i medierne end ressourcetsvage aktører. 81 pct. af synspunkterne i vort data-materiale (se figur 2) kan henføres til politikere og repræsentanter for organisationer (henholdsvis 67 og 14 pct.). Begge aktørgrupper må betegnes som ressourcestærke, idet de som regel kan trække på professionelle kommunikationsrådgivere, når de eller deres parti/organisation ønsker at blive eksponeret i medierne.³ Vore resultater bekræfter dermed Larsen, der anfører, at der sker ”en demokratisk skævvridning til gavn for ressourcestærke aktører, men til skade for fx råd, nævn og ngo’er, som sjældent er i stand til at operere med særskilte budgetter til politisk kommunikation” (2006: 79).

Sammenholdelsen af vore resultater med tidligere lignende undersøgelser antyder endvidere, at politikerne gennem de seneste ti år har øget deres medieeksponering betydeligt. Dette kan måske tolkes som en følge af, at politikeres kommunikative beredskab i samme periode er øget betragteligt, og at relationen mellem politikere og journalister har antaget andre former (Bro, 2006; Bro og Lund, 2008; Elmelund-Præstekær og Hopmann, 2008). Et af de mest i øjnefaldende tegn på de nye tider er en kraftig stigning i danske politikeres brug af presserådgivere med et indgående kendskab til mediernes logik og arbejdsprocedurer. I 2008 rådede danske ministre fx således tilsammen over 53 sådanne rådgivere, mens antallet i 1995 kun var ni (Ugebrevet A4, 2008). Også menige folketingsmedlemmer ansætter kommunikationsrådgivere – godt hjulpet af den offentlige partistøtte (www.jp.dk).

Noter

1. Folkemødets oprindelige hjemmeside fra 2011 findes ikke længere. I dette afsnit baserer vi os derfor på hjemmesiden, som den så ud i maj 2013 (<http://www.brk.dk/folkemoedet>). Hjemmesiden indeholdt generelle oplysninger om Folkemødets formål og principper (der i store træk var identiske med dem, der figurerede på hjemmesiden i 2011) og historiske oplysninger om Folkemøderne i 2011 og 2012.
2. *Aktuelt, Arbejderen, B.T., Berlingske, Børsen, Dato, Effektivt Landbrug, Ekstra Bladet, Information, Jyllands-Posten, Kristeligt Dagblad, Licitation – Byggeriets Dagblad, Politiken og Weekendavisen.*
3. Ingen af de organisationer, der optræder i vort datamateriale, kan betegnes som ressourcetsvage græsrodsorganisationer.

Litteratur

Andersen, Jørgen Goul (1999). Folket og eliterne. Om meningsdannelse på masse- og eliteniveau, pp. 52-69 i Jørgen Goul Andersen, Peter Munk Christiansen, Torben Beck Jørgensen, Lise Tøgeby og Signild Vallgård (red.), *Den demokratiske udfordring*. København: Hans Reitzel.

- Binderkrantz, Anne S. og Christoffer Green-Pedersen (2009). Policy or processes in focus? *The International Journal of Press/Politics* 14 (2): 166-185.
- Bohman, James (1996). *Public deliberation: pluralism, complexity, and democracy*. Cambridge, MA: MIT Press.
- Bro, Peter (2006). Koloniseringen af den politiske kommentatorer, pp. 119-137 i Peter Bro, Rasmus Jønsson og Ole Larsen (red.), *Politisk journalistik og kommunikation: forandringer i forholdet mellem politik og medier*. Frederiksbjerg: Samfundslitteratur.
- Bro, Peter og Anker Brink Lund (2008). Valgkampens politiske kommentatorer. *Tidskriftet Politik* 11 (3): 27-37.
- Christians, Clifford G., Theodore L. Glasser, Denis McQuail, Kaarle Nordenstreng og Robert A. White (2009). *Normative theories of the media: journalism in democratic societies*. Urbana: University of Illinois Press.
- Christiansen, Peter Munk og Asbjørn Sonne Nørgaard (2006). *Demokrati, magt og politik i Danmark*. 1. udg. København: Gyldendal.
- Cohen, Joshua (1997). Deliberation and democratic legitimacy, pp. 67-91 i James Bohman og William Rehg (red.), *Deliberative democracy*. Cambridge, MA: MIT Press.
- Cook, Timothy E. (1998). *Governing with the news: the news media as a political institution*. Chicago: University of Chicago Press.
- Dimitrova, Daniela V. og Jesper Strömbäck (2012). Election news in Sweden and the United States: a comparative study of sources and media frames. *Journalism* 13 (5): 604-619.
- Elmelund-Præstekær, Christian og David N. Hopmann (2008). *Teflon og bullshit?: ti myter om politik, journalistik og valgkampe*. Odense: Syddansk Universitetsforlag.
- Gans, Herbert J. (2011). Multiperspectival news revisited: journalism and representative democracy. *Journalism* 12 (1): 3-13.
- Habermas, Jürgen (1992). *Faktizität und Geltung. Beiträge zur Diskurstheorie des Rechts und des demokratischen Rechtsstaates*. Frankfurt a.M: Suhrkamp.
- Habermas, Jürgen (1996). *Between facts and norms: contributions to a discourse theory of law and democracy*. Cambridge, MA: MIT Press.
- Hede, Charlotte B. og Trine Møller (2011). *Nyheder til forhandling – en undersøgelse af forholdet mellem politiske journalister og spindoktorer på Christiansborg*. Roskilde: Specieafhandling, Roskilde Universitet.
- Hjarvard, Stig (1995). *Nyhedsmediernes rolle i det politiske demokrati: rapport udarbejdet for Statsministeriets Medieudvalg*. København: Medieudvalget.
- Hjarvard, Stig (1999). Politik som mediemontage. Om mediernes forandring af den politiske kommunikation, pp. 30-51 i Jørgen Goul Andersen, Peter Munk Christiansen, Torben Beck Jørgensen, Lise Tøgeby og Signild Vallgård (red.), *Den demokratiske udfordring*. København: Hans Reitzel.

- Hjarvard, Stig (2011). *En verden af medier: medialiseringen af politik, sprog, religion og leg*. 1. udg. Frederiksberg: Samfundslitteratur.
- Horn, Line (2002). *Mangfoldighed eller konformitet?* Aarhus: Specialeafhandling, Institut for Statskundskab, Aarhus Universitet.
- Larsen, Ole (2006). En eksklusiv politisk dagsorden, pp. 67-84 i Peter Bro, Rasmus Jønsson og Ole Larsen (red.), *Politisk journalistik og kommunikation: forandringer i forholdet mellem politik og medier*. Frederiksberg: Samfundslitteratur.
- Lassen, Laurits H. og Søren K. Ishøy (2006). Når politik bliver underholdning. *Journalistica* 1 (2): 27-41.
- Loftager, Jørn (1999). Fungerer den politiske offentlighed?, pp. 13-29 i Jørgen Goul Andersen, Peter Munk Christiansen, Torben Beck Jørgensen, Lise Tøgeby og Signild Vallgård (red.), *Den demokratiske udfordring*. København: Hans Reitzel.
- Loftager, Jørn (2004). *Politisk offentlighed og demokrati i Danmark*. Aarhus: Aarhus Universitetsforlag.
- Loftager, Jørn (2007). Demokratisk journalistik mellem politisk magt og afmagt. *Journalistica* 4: 33-54.
- Lund, Anker Brink (2002). *Den redigerende magt: nyhedsinstitutionens politiske indflydelse*. Aarhus: Aarhus Universitetsforlag.
- Lund, Anker Brink og Maja Horst (1999). *Den offentlige debat – mål, middel eller mantra?* København: Fremad.
- McNair, Brian (2011). *An introduction to political communication*. 5. udg. Routledge.
- Pedersen, Ove K. og Maja Horst (2000). Den selvstændige journalistik, pp. 145-168 i Ove K. Pedersen, Peter Kjær, Anders Esmark, Maja Horst og Erik M. Carlsen (red.), *Politisk Journalistik*. Aarhus: Ajour.
- Rosen, Jay (1999). The action of the idea: public journalism in built form, pp. 21-48 i Theodore L. Glasser (red.), *The idea of public journalism*. New York: Guildford.
- Stemler, Steve (2001). An overview of content analysis. *Practical assessment, research and evaluation* 7 (17): 137-146.
- Strömbäck, Jesper (2005). In search of a standard: four models of democracy and their normative implications for journalism. *Journalism Studies* 6 (3): 331-345.
- Strömbäck, Jesper (2008). Four phases of mediatization: an analysis of the mediatization of politics. *The International Journal of Press/Politics* 13 (3): 228-246.
- Ugebrevet A4* (2008). Nr. 11, 17.3-24.3.
- Waldahl, Ragner (1999). Medier, meningsdannelse og den politiske dagsorden. *Politica* 31 (2): 117-132.
- www.brk.dk/folkemoedet (10/11 2012)
- www.jp.dk (30/8 2012)
- Yin, Robert K. (2009). *Case study research: design and methods*. 4. udg. Los Angeles, CA: Sage.